

C U R R E N D A.

Venerabili Clero Dioecetano, Salutem in Domino!

N. 497.

Excelsum C. R. Gubernium dno. 13. Februarii 1849. N. 80572. sequentia adaperire dignatum est:

Abchrift einer an den Bukowinaer Kreisvorsteher unterm 13. Februar 1849. Z. 80572. ergangenen Subernal Verordnung.

Ueber die mit dem Berichte dno. 28. Oktober 1848. Z. 19413. gemachte Anfrage, ob die ehemaligen Untertanen bei ihren Heurathen noch fortan sich mit dem vorgeschriebenen Meldzettel auszuweisen haben, wird dem Herrn Kreisvorsteher bedeutet, daß die mit dem bei Gelegenheit der Aufhebung der Leibeigenschaft und Einführung des Untertanenverbandes erlassenen Patente dno. 5. April 1782. bei Heurathen der Untertanen vorgeschriebenen Meldzettel, mit welchem sich der Eheerber vor dem betreffenden Pfarrer auszuweisen hatte, ein Ausfluß des Untertänigkeits-Verhältnisses war.

Nachdem mit dem Patente dno. 7. September 1848. das ganze Untertänigkeits-Verhältnis mit allen dieses Verhältnis normirenden Gesetzen aufgehoben wurde, und kein Grund vorhanden ist, diesen Theil des bestandenen Untertänigkeitsverhältnisses fortbestehen zu lassen, so hat es auch von Verbringung der Meldzettel bei Verehelichungen der ehemaligen Untertanen sein Abkommen.

Da mit der Ertheilung der Meldzettel von Seite der Grundherrschaften kein anderweitiger Zweck verbunden war, so wird mit dem Aufhören derselben die den politischen Obergkeiten etwa zustehende Evidenz über Heurathen der ehemaligen Untertanen nicht behindert, und sollte hier und da wirklich eine Auskunft dießfalls nothwendig sein, so ist sie von dem betreffenden Pfarrer einzubohlen.

Ex hoc igitur Resoluto elucet, quod sublato per litteras patentales dno. 7. Septembris 1848. nexu subditali, cessaverit etiam ratio exigendi ab antea actis subditis, matrimonium inire cupientibus, sic dictas schedulas insinuatorias (karty meldunkowe) iisdem hucdum a respectivis Dominiis tribui solitas.

Venerabilis proin Clerus Curatus supersedeat in futurum ab exactione harum schedularum, et nonnisi Dominiis, conspectum matrimoniorum ementorum ab antea actis subditis initorum, sibi parare cupientibus, officiosam, quamprimum postulata fuerit, exhibeat informationem.

Premislae die 2. Martii 1849.

L. 594. Z licznych wypadków kradzieży drzewa, i oporu przy tejże dozorem lasowym stawianego, jakie w tych czasach czynności C. K. Sądów karzących podpadały, nie mniej także ze skutku badań przez inne C. K. Urzędy z okazji pogwałcenia własności lasowej przedsięwziętych, wypływa jasny dowód: że lud nasz względem prawa swego lasowego bardzo krzywe, a dla właścicieli lasów nader szkodliwe ma wyobrażenia, mniemając; iż mu nie tylko tak zwana z b i e r a n i n a, lecz i wolny wrąb czyli ścinianie i wywożenie tramów na swój użytek jest dozwolone.

Ta okoliczność powodowała Wysokie C. K. Ministerium do wydania ustawy lasowej, Okólnikiem rządowym z dnia 14. Lutego 1849. do L. 2966. obwieszczonej, która jak z jednej strony wykrycie kradzieży drzewa i jej dowód ułatwia, tak z drugiej strony na nią surowe kary stanowi, tém samém zaś oraz wskazuje potrzebę, wyprowadzenia ludu naszego z tego oblędu, i nauczania go, jak dalece mu prawo pobierania z lasów dominikalnych drzewa palnego przysłuża, co zaś tego prawa jest nadużyciem, i jak ostra kara na takowe jest wymierzona.

W tym celu C. K. Naczelnictwo krajowe Panom Naczelnikom Obwodowym polecić raczyło, aby tak sami bezpośrednio, jako też za pomocą C. K. Komisarzy obwodowych gminy, nie posiadające obszerniejszego prawa lasowego w skutek zapadłych prawomocnych wyroków urzędowych, lecz tylko tak zwane prawo zbierania, przez długoletnie używanie nabyte, — względem objętości tego ostatniego przy każdej okazji oświecali, tłumacząc im, że włóścianie takowych gmin tylko w dniach każdego tygodnia przez właścicieli lasowych oznaczonych, bez siekier do lasu się udawać, i z tamąd tylko tak zwane ułamki czyli zbierki w ilości, ich własnej tylko potrzebie odpowiedniej, uprzętać mają, inaczej jako popełniający kradzież drzewa, stosownie do wyż namienionej Wysokiej Ustawy ministerialnej dotkliwej karze ulegną. Gromady zaś, które względem obszerniejszego poboru drzewa z państwem miejscowem spory, dotąd jeszcze nierozstrzeżnione prowadzą, pod ciężką odpowiedzialnością mają być ostrzeżone: aby wyroku C. K. Urzędów w cierpliwości oczekując, od każdego gwałtu lub napadu na lasy dominikalne się wstrzymywały.

O tem rozporządzeniu szanowne Duchowieństwo Nasze niniejszym Okólnikiem zawiadamiając, takowe oraz stosownie do polecenia Wysokiego C. K. Naczelnictwa krajowego dno. 23. Lutego 1849. L. 2576. wzywamy i obowiązujemy, aby w podobnym duchu na lud swój parafialny przy każdej sposobności wpływało, jego błędne zdania względem prawa lasowego prostowało, a szanowanie cudzej własności, jako jeden z

Po zniesieniu poddańczych stosunków, karty meldunkowe (Meldzettel) do zawarcia ślubów dawnym poddanym nie są więcej potrzebne.

Rozporządzenie nakazujące oświecać lud wiejski względem prawa lasowego i szanowania cudzej własności.

najglówniejszych obowiązków św. wiary naszej, z wszelką usilnością zalecało, przy-
czem to dodać musimy, iż C. K. Urzędy Obwodowe przestrzeganie tego rozporządze-
nia przez podwładnych Urzędników nakazane mają, księży więc w tej mierze działal-
ność na tyle roztropnie ograniczać się powinna, o ile ktoś rady lub oświecenia, lub C.
K. Urzędnicy współdziałania potrzebuja.

Przemyśl dnia 8. Marca 1849.

Składka na wieś Za-
łosce przez pożar u-
nieszcześniejoną.

N. 2385. Alta Guberniali Ordinatione dto 17. Novembris 1848. N. 74077. dispo-
sita est collectio eleemosynæ pro pago Zalosse incendio die 31. Martii 1848. exorto de-
vastato, quam more solito instituendam Venerabili Clero injungimus cum eo, ut quotæ
oblatae immediate ad C. R. Cassam Circularem comportentur.

Premisliæ die 15. Martii 1849.

Doniesienie o zawią-
zaniu w Wiedniu To-
warzystwa Katolickie-
go i wezwanie do sub-
skrypcyi na jego cza-
sopismo.

L. 650. Zawiązało się w Wiedniu Towarzystwo Katolickie w celu utrzymywa-
nia wiary, wolności i obyczajności. Chce więc ono działać na polu religijném, politycz-
ném i ludzkości, zawsze atoli w granicach prawa i umiarkowania, i tylko przez ob-
jaśnianie nowych pojęć, stosunków i zdarzeń, które człowieka jako katolika i obywa-
tela interesować mogą, i przez obronę praw dobrze nabytych. Wartaloby z tego wzglę-
du łączyc się w podobne towarzystwa po parafijach nawet, pod przewodnictwem owe-
go centralnego w Wiedniu. Jakoż ono w rzeczy samėj do tego wzywa wszystkich ka-
tolików w Monarchii Aurtryackiej. Atoli dla ciężącego nad nami stanu obłączenia, obec-
nie wzywa tylko do współpracowania nad dziennikiem które wydaje, lub do prenume-
rowania na niego. Dziennik ten pod nazwiskiem „Oesterreichischer Volksfreund, herausgegeben
vom Katholikervereine für Glauben, Freiheit und Geseitung“ wychodzi co Sroda i Sobota
w półarkuszkach. Prenumerata wynosi na rok 1 fl. 20 kr. K. M., w drodze poczty za
2 fl. K. M.

Tę prenumeratę przyjmuje Kancellarya Konsystorska.

Przemyśl dnia 17. Marca 1849.

Godło Najjaśniejsze-
go Monarchy Fran-
ciszka Józefa.

N. 691. Excelsum C. R. Guberniale Præsidium dto 3. Martii 1849. N. 2668. in-
tuitu symbolici dicti, per Augustissimum Imperantem Franciscum Josephum I. electi-
sequentia notificare dignatum est:

Laut Mittheilung des Ministeriums des Aeußeren und des kaiserlichen Hauses, haben Ein-
f. f. Majestät mit Allerhöchster Entschliessung dto 12. März 1849. die Worte „Viribus unitis
zu Ihrem Wahlspruche anzunehmen geruht.

Hievon wird das lat. Konsistorium in Folge Ministerial-Erlasses dto 20. Februar 1849
p. 966. in Kenntniz gesetzt.

Premisliæ die 24. Martii 1849.

Wezwanie do Kleca,
aby w poborze taks-
stoly lub innych do-
chodów byl umiarko-
wany i do skarg po-
wodu nie dał.

L. 692. Według Intymatu z dnia 8. Marca 1849. L. 1479. do Wysokiego Na-
czelnictwa Krajowego wypadłego, Wysokie Ministerstwo spraw wewnątrznych otrzyma-
ło zaskarzenia: że galicyjskie Duchowienstwo dotąd dziesięcinę wybiera, przy ślubach
i innych duchownych posługach prócz tak zwanej taksy stoly, rozmaitych danin w na-
turaliach domaga się, opłaty pogrzebowe w ilościach, dla biednego włościanina do o-
pędzenia niepodobnych, ustanawia, a wszelkie takowe nieprawne wymagania poczę-
stnie zniewagą ludu, poczęści odmawianiem lub dowolném szafowaniem dochodów zakładu u-
bogich albo chorych popiera.

Przytem Naczelnik
krajowy wzywa Nac-
zelników obwodo-
wych, aby w rozpo-
znaniu sporów o dzie-
sięcinę na ustawę z
dnia 1849. §. 34.
względ brali i według
też spory rozstrzy-
gali.

Z tego powodu Wysokie Naczelnictwo Krajowe stosownie do powyższego po-
lecenia Ministerstwa P. P. Naczelnikom obwodowym nakazało: aby w podobne skargi
natychmiast gruntownie wchodzili, w rozpoznaniu zaś sporów o dziesięcinę na najwyż-
sze Patenta z dnia 17. Kwietnia, 9. Sierpnia i 7. Września 1848. tudzież na najwyż-
szą Ustawę z dnia 4. Marca 1849. §. 34 [która ostatnia z powodu, iż dla Galicyi w
tej mierze inne rozporządzenie ma nastąpić, dotąd nie jest ogłoszona] względ brali, a
tak wszelkie uzasadnione skargi załatwiali.

Oczem szanowne Duchowienstwo wskutek Okólnika Wysokiego Naczelnictwa
Krajowego z dnia 15. Marca 1849. L. 3353. zawiadamia się z tém doniesieniem: że Wy-
sokie Prezydium krajowe jak z jednej strony P. P. Naczelnikom Cyrkularnym zaleciło,
aby wszelkiemu wzburzeniu gmin przeciw Duchowienstwu zapobiegali, tak też z dru-
giej strony Ordynariat wezwalo do upomnienia X. X. Plebanów: aby swej powagi u lu-
du i swego zaufania u parafian przez chciwość nie nadwężali, a mianowicie przez
wyżej opisane, z charakterem kapłańskim niezgodne postępowanie, ludowi do słusz-
nych skarg i uzaleń powodów niedawali.

Któremu wezwaniu przez niniejszy Okólnik zadosyć czyniąc, zarazem szanowne
Duchowienstwo uwiadamiamy, że względem spieszego wymierzenia okupu dziesięciu,
i zniesionych danin poddańczych, jednocześnie potrzebne kroki do Wysokiego Naczelnictwa
Krajowego czyniemy.

Przemyśl dnia 24. Marca 1849.

Wezwanie do uległo-
ści i poszanowania
władz is. niejących.

N. 783. Inter multimodas ærummas, quæ in hac temporum procella onus pastoralis
sollicitudinis, a divina providentia Nostræ humilitatis humeris impositum, non modice ag-
gravant, animum Nostrum molestissime afficiunt, et dolorem Nostrum vehementer exasper-
rant nonnulla imprudentiæ specimina, quæ tanquam a confratribus Nostris, Sacerdotibus,
palam edita, Nobis nuntiantur.

Sic novissime peracerbum vulnus cordi Nostro infixit, quam a Cæs. Reg. Judicio Criminali Ressoventi obtinimus, prorsus inexpectata fuissetque notitia: unum e Presbyteris Diœcesis Nostræ coram Seniore Communitatis, et aliis hominibus de plebe, verba convitiosa erga sacratam personam Clementissimi Imperatoris Nostri effutire ausum fuisse!

Amare dolemus, ac profunde ingemiscimus, ipsum sal Evangelii subinde infatuari, eosque, qui ceu magistri in Israël reverentiam et obedientiam erga legitimam potestatem verbo ac exemplo suo commendare deberent, potius febricitantis ingenii hominibus detras societatis jungere, qui, ut Apostolus ait, dominationem spernentes, majestatem blasphemantes, omne subjectionis ac subordinationis frenum excutere, et in societate humana cuncta susdeque vertere moliantur.

Tam tristi eventu consternati, denuo Fratres dilecti! vocem pastoralementem ad Vos extollimus, et fiduciam habentes in Christo Jesu imperandi Vobis, quod ad rem pertinet, propter charitatem magis obsecramus; ut videatis vocationem Vestram, ut prudentia, pietas, subjectio Vestra erga sublimiores potestates manifesta sit omnibus hominibus; siquidem non est potestas, nisi a Deo, quæ autem sunt, a Deo ordinatæ sunt.

Quantis poenis leges non solum civiles sed etiam canonice clericos perduelles et seditiosos perstringant, vobis hac occasione in memoria refricare nolumus, confisi, Vos, quæ hac in parte officii vestri ratio postulat, non propter iram, sed propter conscientiam adimpleturos; non tamen silentio prætermittere possumus enorme scandalum, quod similis degeneris sacerdotis lapsus apud plebem fidelem excitat, ac diminutionem auctoritatis sacerdotalis, quod utrumque, ut alia sublimioris generis motiva taceamus, sufficienti incitamento nobis esse deberet, ne in Nobis verificari experiamur divini Salvatoris effectum: Si sal invauerit, ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus.

Premislæ die 13. Aprilis 1849.

N. 856. Excelsum C. R. Gubernium dto 9. Aprilis 1849. N. 21925. notificat Conistorio, quod in fundamento Alii Ministerialis Decreti dto. 1. Aprilis 1849 N. 6711/884. relationes perjudicæ de mutatione religionis abhinc non quovis trimestri sint exhibendæ, sed sub fine anni militaris statistica tantummodo consignatio conficienda, et junctim cum summarico conspectu, Excelso C. R. Gubernio ante 13. Novembris ejusvis anni præstanda.

Conformiter huic Altæ Ordinationi provocatur universus Venabilis Clerus Curatus, ut seposita abhinc trimestrali relatione de subsequuta religionis mutatione, hucdum usitata, statisticam tantummodo consignationem cum fine ejusvis anni militaris Officio Nostro mediantibus respectivis Decanatibus suis eo certius exhibeat, cum Officia Decanalia prius diebus Novembris relationes summaricas Officio Nostro substernere teneantur.

Premislæ die 19. Aprilis 1849.

N. 857. Communitas Gillershof, Domini Leżajsk et Circuli Ressoventis, incendio die 14. Junii 1848. damnum 11424 fl passa est. In fundamento igitur Altæ Gubernialis Ordinationis dto. 6. Aprilis 1849. N. 18898. in rem hujus Communitatis publicetur collectio pecuniaria, quam Venerabilis Clerus ad respectivas C. R. Casas Circulares comportare tenebitur.

Premislæ die 19. Aprilis 1849.

L. 881. Gorące nabożeństwo do Najświętszej Maryi Panny spowodowało w nowszych czasach wielu pobożnych a uczonych Biskupów katolickich, wiele Kapituł, Kanoników i Zakonów, że się dopraszali u Stolicy Apostolskiej w Rzymie, aby narreszcie w imieniu Kościoła Katolickiego wyrokiem uroczystym jako artykuł wiary dogmatycznie wyrzekła: „że najświętsza Marya Panna bez grzechu pierworodnego, niepokalanie poczęta była.“ Teraźniejszy tedy Ojciec S. Pius IX. uwzględniając te nalegające prośby i życzenia tak ważnych i czcigodnych nosicieli i zastępców wiary ludu katolickiego, a mając oraz na uwadze tę okoliczność, że już w publicznych nabożeństwach i przy samej Mszy świętej zaszczyt ten osobliwy i jedyny Najświętszej Maryi Panny bywa wyraźnie wymieniany, chce zadosyć uczynić temu tak świętemu żądaniu katolików świątłych i pobożnych, na większe uczczenie tej przenaichwalebniejszej Panny, a najlaskawszej kościoła katolickiego Opiekunki w tych nieszczęśliwych zaburzeniach. Na ten cel złożył On osobną Kommissyą z uczonych i pobożnych Kardynałów, którzyby tę rzecz o niepokalaniem poczęciu Najświętszej Maryi Panny gruntownie zebrali i wyświecili, a potem Jemu swoje zdanie do ostatecznego rozstrzygnięcia, a następnie do uroczystego ogłoszenia ludowi katolickiemu podali.

Wezwał przeto tenże Papież Pius IX. listem swoim okólnym z Gajety pod 2. Lutego 1849. wszystkich Biskupów katolickiego świata, aby — każdy w swej Diecezji zapowiedzieli ludowi katolickiemu osobne nabożeństwo na uproszenie boskiego światła do tej tak ważnej sprawy Kościoła, i aby Biskupi swoje zdanie i życzenia swego Duchowieństwa i ludu w tej rzeczy do Rzymu przesłali.

W skutek tego wezwania Papieżkiego, Najprzewielebniejszy Nasz Pastérz rozkazał podać tę rzecz do wiadomości Wielebnemu Duchowieństwu i ludowi Diecezjalnemu, i zalecić, aby wszyscy WWXX. Rządcy kościołów parafialnych, zaraz w następującą Niedzielę po odebraniu tego Okólnika. ludowi parafialnemu rzecz tę obwieścili, a oraz Nabożeństwo na ten koniec odprawiać się mające zapowiedzieli w ten sposób: 1. że w każdą pierwszą Niedzielę każdego miesiąca będzie uroczysta Summa z wystawieniem Najświętszego Sakramentu w Monstrancyi; po Summie zaś odspiewają się Litanie loretańskie o Najświętszej Maryi Pannie i Antyfony: „Pod twoją

Doniesienia o zniacnie religii nie już co Kwartał, lecz raz corocznie z końcem Października mają być czynione.

Składka na kolonia Gillershof, Parafii Giedlarowskiej przez pożar uszkodzoną.

Nabożeństwo do Najświętszej Maryi P. co miesiąc tak długo odprawiać się ma, póki pytanie o Niepokalaniem Jej Poczęciu dogmatycznie rostrzygnięte nie będzie.

obronę uciekamy się it. d.“ z wierszem: „Módl się za nami święta Błoga Rodzicielko it. d. i z Modlitwą: „Łaskę twoję prosimy Panie“ Po czym odprawi się processya po Kościele śpiewając Pieśń „Witaj Święta i poczęta niepokalanie i t. d.“ Takie Nabożeństwo w każdą pierwszą Niedzielę każdego miesiąca odprawiać się będzie, dopóki ta rzecz rozstrzygnięta nie zostanie, więc dopóki odwołanie tego Nabożeństwa z Konsystorza nie nastąpi. Pierwsze to Nabożeństwo odprawi się zaraz w pierwszą Niedzielę po zapowiedzeniu go przypadającą, choćby też tamta niebyła pierwszą Niedzielą miesiąca.

U w a g a. Celebrans brać będzie przy tém Nabożeństwie kollektę de Spiritu sancto „Deus cui omne cor patet. (Ex Missa votiva de Spiritu S. loco secundo sive ad finem) cum Secreta.“ Hæc oblatio et Postcommuniō: „Concede quaesumus, ut ibidem, a to przed kollektą de Sanctissimo. Imi zaś księża będą brać tę kollektę de Spiritu S. w Mszach w każdą Niedzielę.

2. Dla lepszego oświecenia ludu i zachęcenia go do tego Nabożeństwa, potrzeba przy zaczęciu go mieć stosowne do tej rzeczy Kazanie t. j. powiedzieć krótko, jakie były zdania dawniej o poczęciu najś. Maryi Panny, które przemogło, i teraz stało się powszechnem i utrzymuje się w pobożnej wierze. Kiedy indziej zaś można będzie przy sposobności zwracać uwagę ludu na tę rzecz w kazaniach.
3. Ludowi prostemu zalecić odprawianie Rożańca, lub odmawianie Koronki co Niedziela na ten koniec; umiającym zaś czytać, zalecić przynajmniej odmawianie Litanii o najś. Maryi Pannie. A ponieważ tak w Duchowieństwie, jako też w ludzie polskim od najdawniejszych czasów wielkie Nabożeństwo ku czci najś. Maryi P. bez ustanku aż dotąd utrzymywało się, a względem niepokalanego Jej poczęcia przeciwne zdanie nigdy ani na chwilę się niewzmogło, ale owszem prawowierni katolicy dawnej Polski najmocniej obstawali za niepokalanem poczęciem Najświętszej Maryi Panny, i dotąd ta sama pobożna wiara u nas najoczywiściej powszechnie się objawia: to się słusznie spodziewamy, że i teraz w tej sprawie gorliwość ojców i pradziadów naszych na cześć i chwałę Najświętszej Maryi Panny a polskiej królowej znakomicie się okaże tak w duchowieństwie, jako też w ludzie naszym diecezjalnym.

Pod niebytność Jaśnie Wielmożnego J. X. Biskupa.

KS. ANDRZEJ TOMICZEK,

Dziekan Kapituły.

Z Konsystorza obrz. łac.

Przemyśl dnia 21. Kwietnia 1849.

Ks. Wojciech Dziama
Kancelarz Konsyst.